

ZÁPIS O PRVNÍ VÁLCE ANEB VOJENSKÁ ANABÁZE JAKUBA PLACHÉHO

V. ČÁST

Předešlé části těchto autentických vzpomínek na první válku a ruské zajetí bílkovského rodáka Jakuba Plachého najdete v Dačickém zpravodaji (listopad – únor) a na webových stránkách Městského muzea a galerie v Dačicích v záložce Články.

Rok 1915- v ruském zajetí

Poněvadž se to tam protáhlo, nešli jsme zpět. Obědvali jsme ve vojenské kuchyni a na večeři jsme dostali 10 kopějek a zůstali jsme tam do rána. Večer přišel pravděpodobně ředitel panství a jak se nám prý v Rusku líbí? Mluvil německy. Řekli jsme, že nejsme na ten pořádek a pozdní snídani zvyklí a že bychom měli radši místo pšena mouku. „Domluvte se, jak byste to potřebovali, já za dvě hodiny přijdu a nechám vám napsat tak, jak se domluvíte. Vezmete zápis s sebou na dvůr a podle toho si dáte svého kuchaře a bude dobře“. Zhruba jsme chtěli: nedělní oběd, ráno funt bílého chleba, snídani před odchodem do práce, třikrát týdně místo jáhel mouku a ráno na svačnu 10 funtů omastku. Když pak ředitel přišel, nechal to napsat dvojmo – jednak pro správce na dvoře a kopii pro nás. Ráno v pátek jsme šli zase na dvůr. Správce chtěl na nás oba zápisy. My mu dali původní a opis si nechal četař Peroutka. Svolal nás a říkal, že podle nového dostaneme jídlo od pondělka. Bylo nám ale divné, že bílý chléb nebyl ani ráno. V sobotu a v pondělí jsme šli všichni do práce. Když se nic neměnilo, šli jsme v úterý s Peroutkou po dvoře a smlouvali stávkou. Ve středu ráno, když přišli budít, nikdo nevstával. Po chvíli přišli zase a kdosi říká: „hod' na něj botu“, druhý to udělal a museli utéct.

Jako tlumočnicka jsme měli Rusína, kaprála, malý člověk, ale velkého ducha. Přišel do spální a zavelel. My se dali do smíchu, dva jej popadli a vyhodili ven. Měli jsme také jako dozorce ruského vojáka, ale správce jej moc nedbal. Naši mu kupovali cigarety a tak s ním bylo dobře – nebylo jej vidět. Třikrát nás svolal a vyháněl, my jsme jít nechtěli. Až pak, že nám dá peníze a knížky, tak že půjdem. Dostali jsme do práce knížky s ruskojazyčným textem. Po obědě jsme šli do Petrovska. Ti, kteří z nás pilně pracovali, dostali 1 rubl 10 kopějek. Já měl 30 kopějek. Přišli jsme do města a státní správa nás nechtěla vzít. Dali nás do panského prostoru, na oběd jsme chodili do vojenské kuchyně a denně měli po 10 kopějkách. Po týdně přišli Italové – také zajatci. Pár dní po nich přijeli kozáci a hnali Italy nazpět do dvora. Tito odešli bez smlouvání, utekli. Měli jsme obavu, jestli tak také dopadneme. Byli jsme často vyslýcháni. Já byl hned z kraje, otázky byly vždy stejné: „Měli jste moc práce? Chcete jít zpátky?“. Říkali jsme, že chceme, ale dostaneme-li jídlo dle opisu ředitele. Kolikrát nás vyslýchali, nevím, ale vybírali náhodně a byli jsme tam od 12. května.

1. června 1915 přišlo 12 vojáků, abychom šli s nimi a že půjdeme do tůrmy. Chtěli jsme jít k mužikům na práci, ale to nám nebylo dovoleno. Zavezli nás z Petrovska do jiného lágru. Jenom tam bylo hodně štěnic. Na mě však nešly, tak mi to nevadilo. Tam nebylo zle. Jednou tam přišla skupina zajatců a četli je. Věděl jsem, že z Bílkova je již více zajatců, takže jsem dával pozor. Skutečně četli „Plachý Josef“. Dávám pozor, kdo se bude hlásit, a vidím, že to není Josef. Po chvíli četli zase naší skupinu a on přiběhl ke mně: „Ty jsi Plachý Jakub?“. Přisvědčil jsem. Že prý má bratrance Jakuba Plachého a je v zajetí, ale já že to nejsem. Já zase jemu řekl, že mám zase bratrance Josefa Plachého a je také v zajetí, ale že on to také není. Tento byl z Banátu z Uher, kde byly 4 české vesnice, kam ještě za republiky byli posíláni učitelé. Dost si tam hospodářsky pochvaloval.

Začátkem července začalo sepisování, ale jen těch, kteří nebyli raněni. Čtyři stovky nás zavezli do újezdního města Balašova, kde nás postavili do jedné řady a vysvětlili nám, že půjdeme na zemědělskou práci, a kdyby se nám někdo z vybírajících si mužiků zamlouval, můžeme se jít sami nabídnout. Mně se skutečně jeden mužik líbil, šel jsem za ním. Domluvili jsme se, že má zetě v Německu v zajetí, ale ten že je malý a jelikož nás mají také šatit, nestojí mu to za to, aby mi kupoval šaty. Tak si tedy vybral malého z města. Byl to hodný člověk, ale koně se bál a nerozeznal žito od ovsu a tak ho po měsíci vrátil nazpět. Přišel k němu Čechtínský, který byl předtím v domě, kde nebyl nikdo na frontě, a měli dva zajatce. Mívali jsme tam pak jako Češi besedy.

Když mě odmítl, přišel po chvíli Artomon Chramuškin, také z Většího Melika a tak jsem šel s ním. Mezitím jsem také slyšel, že jsou tam někteří, kteří prý neumí zemědělství. Ti, co nás přidělovali, se chvíli radili a pak jeden povídá: „To jsou lidé schopní a tu naši zemědělskou práci jistě dovedou, a tak jen ať si je rozeberou“. Ten můj mně povídá, že půjde z té skupiny ještě pro jednoho a tak mu přikazuju, aby přivedl Čecha. Přivedl krajana z okresu, Frantu Bínu z Jelma. Bylo to v neděli 4. července 1915.

Ed. Martin Rychlík